

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Кафедра мовної підготовки іноземних
громадян

Co-funded by
the European Union

МАТЕРІАЛИ

**V Всеукраїнської науково-практичної
студентської онлайн-конференції
«НАУКОВА СПІЛЬНОТА СТУДЕНТІВ
XXI СТОЛІТТЯ»**

13 жовтня 2022 року

Суми 2022

УДК: 811'243:37(063)

Н 34

Редакційна колегія:

О. П. Сидоренко, кандидат педагогічних наук, доцент;

Л. В. Біденко, кандидат педагогічних наук, доцент;

С. С. Зайцева, кандидат наук із соціальних комунікацій

Н 34 Наукова спільнота студентів XXI століття : матеріали V Всеукраїнської науково-практичної студентської онлайн-конференції / упоряд. : О. П. Сидоренко, С. С. Зайцева, Т. Г. Чернишова. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 141 с.

Матеріали містять тексти доповідей учасників V Всеукраїнської науково-практичної студентської онлайн-конференції «Наукова спільнота студентів XXI століття». Збірник матеріалів конференції підготовлено в рамках першого етапу реалізації Модуля Жан Моне «Європейські цінності міжкультурного діалогу в галузі освіти: міждисциплінарний та інклюзивний підходи» («European values of intercultural dialogue in education: interdisciplinary and inclusive approaches» – EUROVALID), номер 101085224.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст, правдивість наведених наукових результатів дослідження несуть автори опублікованих матеріалів.

УДК: 811'243:37(063)

© Колектив авторів, 2022
© Сумський державний університет, 2022

identify the symptoms of this problem according to the real situation in your relationship; stop blaming others for your problems; stop blaming yourself for your mistakes and imperfections; stop resorting to manipulation to get what you wanted; be ready to ask for what you want; learn to feel the fullness of your feelings and express all your feelings; take steps aimed at a more complete internal understanding of your feelings, values, needs, desires; determine your psychological boundaries in relationships with other people; to learn to be close to other people in order to receive the necessary information from them, to learn to live in the conditions of a flexible balance of the relationship of one's true «I» with other people [2].

So, using the Internet as a technical means of communication is not harmful in itself. If young people become addicted to the Internet – it's not about the Internet.

References

1. Литвиненко О. В. Інформаційні впливи та операції. Теоретико-аналітичні нариси: монографія. К.: НІСД, 2003. 240 с.
2. Machlup F. The Production and Distribution of Knowledge in the United States. Princeton, 1962. 283 p.

Секція 2

Діалог культур та формування поліетнічної толерантності

Абзал Кхан Абсана, студентка МЦ.м-107 ан, Індія
Науковий керівник: **А. В. Чернякова**, к. пед. н., доцент
кафедри мовної підготовки іноземних громадян,
м. Суми, Сумський державний університет

ЄВРОПЕЙСЬКІ ЦІННОСТІ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Актуальність проблеми. Передбачаючи європейське майбутнє України, навчальні заклади виступають як потужні агенти змін у просуванні європейських цінностей. Аналіз наукових розвідок дає можливість

стверджувати, що європейські цінності є продуктивними інструментами – викладання, навчання, розроблення освітньої та мовної політики в умовах полікультурного освітнього простору. З огляду на окреслену тематику статті, особливої уваги потребує обговорення актуальних проблемних ситуацій, аналіз передового досвіду та історій успіху в процесі мовної підготовки, а також міждисциплінарних теоретичних внесків у популяризації європейських цінностей серед студентства у Сумському державному університеті.

Останні наукові дослідження на кафедрі мовної підготовки іноземних громадян Сумського державного університету саме і спрямовані на висвітлення можливостей та шляхів імплементації європейських цінностей на уроках української мови як іноземної в контексті Європейської інтеграції. Важливо зауважити, у рамках реалізації Модуля Жан Моне «Європейські цінності міжкультурного діалогу в галузі освіти: міждисциплінарний та інклюзивний підходи» («European values of intercultural dialogue in education: interdisciplinary and inclusive approaches» – **EUROVALID**) заплановано спрямувати дослідницьку та навчальну діяльність за активної участі студентів, молодих науковців та освітян.

На тлі подій в Україні дослідження ціннісних орієнтацій студентів показало найбільшу важливість цінностей незалежності, демократії, поваги прав та свобод українського простору, а також особистого благополуччя громадян, зокрема: сім'я, здоров'я, освіта, кар'єра і самореалізація, матеріальний добробут і достаток, особиста безпека і особиста свобода. Важливим завданням сучасної освіти є імплементація базових цінностей Європейського Союзу в навчальні програми з урахуванням міждисциплінарного підходу – повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права, повага до прав людини, толерантність, міжкультурний діалог.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні аспекти шляхів вкорінення й поширення європейських цінностей в українському освітньому просторі розглядаються у працях цілого ряду вітчизняних вчених, педагогів і

практиків. Етичні цінності сучасної університетської освіти представлені у наукових розвідках дослідниці Н. Бойченко [1; 2]. Дослідження ціннісних орієнтацій іноземних студентів в умовах університетської освіти в Україні представлено у працях Н. Пилипенко-Фріцак, О. Тупахіної, А. Чернякової [3; 4].

Визначення мети дослідження. Враховуючи актуальність проблеми та недостатній рівень її дослідження, ставимо за мету висвітлення сутнісних особливостей процесу імплементації європейських цінностей у процесі навчання студентів-іноземців у контексті європейської інтеграції в освітній простір, зокрема на заняттях з української мови як іноземної та у процесі міжкультурної комунікації в умовах полікультурного освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз публікацій дав можливість виокремити 6 базових цінностей Європейського Союзу – повага до людської гідності, свобода, демократія, рівність, верховенство права, повага до прав людини. З упевненістю можна стверджувати, що це світоглядні принципи, які є близькими та зрозумілими кожній людині [3].

З метою популяризації європейських цінностей серед іноземних студентів на базі СумДУ викладачами кафедри мовної підготовки іноземних громадян СумДУ організовано заняття, спрямовані на вирішення низки проблем, з якими стикаються іноземні громадяни під час міжкультурних контактів: 1) вивчення цінностей та особливостей українського населення; 2) попередження дезадаптації в іншомовному середовищі; 3) запобігання різноманітним проявам насильства, дискримінації, сегрегації, булінгу; 4) пропагування європейських цінностей; 5) популяризація мультикультурності та мовного різноманіття, розвиток мовних навичок, зміцнення взаєморозуміння між окремими людьми і цілими народами та відзначення тим самим важливості вивчення мов [4, с. 317-336].

Очевидно, в Україні мовна політика має проводитися з огляду на перспективу євроінтеграції. Інтеграція України у Європейський Союз

сприятимуть шляхи реалізації мовної політики ЄС та популяризації європейських цінностей міжкультурного діалогу на засадах толерантності.

Оскільки сучасне суспільство характеризується мультикультуралізмом, то проблема формування міжкультурної толерантності іноземних студентів під час навчання у ВНЗ України є актуальною. Носіями такої культурної різноманітності є представники різних етнічних спільнот, які складають етнонаціональну структуру поліетнічного, зрештою – багатокультурного суспільства. Саме використання таких інтерактивних методів роботи як майстер-класи у мовній підготовці в багатонаціональному колективі, сприяють формуванню єдності, вчать учнів жити у світовій спільноті, керуючись принципами соціальної справедливості та толерантності.

Аналіз змісту та напрямів діяльності, досвіду німецької європейської некомерційної організації CRISP (Crisis Simulation for Peace) дає можливість більш ґрунтовно проаналізувати інноваційні інтерактивні методи навчальної та виховної роботи як симуляційні ігри, які орієнтовані на формування європейських цінностей [5]. Симуляційна гра – це модель реальності, яка відтворює певний конфлікт або складну ситуацію й дає змогу учасникам і учасницям експериментувати з рішеннями в безпечному середовищі. У центрі гри – проблема, яку потрібно розв'язати спільними зусиллями.

З 2007 року члени CRISP працюють у сфері громадянської освіти та врегулювання соціальних конфліктів, дискримінації, сегрегації в полікультурному середовищі в Європі. Через свої проєкти вони прагнуть сприяти культурі демократії та розумінню принципів толерантності. Їхні цілі – сприяти міжнародному та міжкультурному взаєморозумінню, толерантності та демократичним цінностям, особливо в районах і регіонах, уражених конфліктом. Завдяки цьому вони підтримують культуру ненасильницького вирішення конфліктів. Їхня діяльність зосереджена на навчальних семінарах та тренінгах з управління конфліктами та громадянської освіти. Завдяки використанню симуляційних ігор, збагачених елементами рольової гри, CRISP має на меті сприяти самоорганізації,

цілісній та дуже практичній культурі навчання. Основною цільовою групою CRISP є молоді люди та організації громадянського суспільства, зацікавлені в інтерактивних методах навчання на основі досвіду вирішення проблемних ситуацій у співпраці.

Оскільки співпраця є одним із ключових компонентів симуляційних ігор, вони пропонують гарну можливість швидко налагодити контакт з людьми різних національностей. Згідно з методикою тренерів симуляційних ігор дидактичний принцип усіх ціннісно-орієнтованих симуляційних ігор полягає у створенні ситуацій, у яких від учасників вимагається не лише приймати рішення самостійно, але й зіткнутися з наслідками власних та чужих рішень.

На уроках з української мови в онлайн-форматі викладачі успішно використовують симуляційні ігри, які рекомендовані тренерами CRISP. Досвід апробації симуляційних ігор, засвідчує ефективність у формуванні та закріпленні таких навичок: соціальна інтеграція та справедливість в освіті, розуміння основних принципів толерантності, демократична свідомість, гендерна рівність тощо.

Важливо додати, що симуляційні ігри, засновані на гуманістичних цінностях, висвітлюють різні аспекти, залежно від загальної мети навчання та цільової групи: від динаміки процесів прийняття рішень, розробки стратегії та відображення акторів до переживання особистої конфліктної поведінки в стресові ситуації. З власного практичного досвіду підтверджуємо, що окреслені технології впливають на просування європейських цінностей у міжкультурній комунікації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У нашому дослідженні увага зосереджена на важливості імплементації європейських цінностей у навчання іноземних студентів у контексті європейської інтеграції в освітній простір. Основним вектором розвитку України та її національної системи вищої освіти є євроінтеграція. Таким чином, Сумський державний університет реалізує ідею європейського університету в орієнтованості на

інновації, заснованих на міцних демократичних традиціях, академічній свободі, атмосфері творчості та публічності, формуванні європейських цінностей. Орієнтація на європейські цінності необхідна для створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості вищої освіти, яка відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти.

Отже, ефективним у навчальному процесі є використання інноваційних методів навчання, таких як тренінги та симуляційні ігри, на часі в онлайн-форматі. Аналіз досвіду діяльності в окресленому напрямі європейської некомерційної організації CRISP дозволив окреслити можливості впровадження прогресивних ідей на практиці у процесі реалізації трирічного Модуля Жан Моне «Європейські цінності міжкультурного діалогу в галузі освіти: міждисциплінарний та інклюзивний підходи» (EUROVALID), яка можлива за підтримки ЄС, результати реалізації якої стануть предметом подальших наукових розвідок.

Список використаних джерел

1. Бойченко Н. М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. К. : ВЦ «Київський університет», 2014. № 1. С. 37–43.
2. Бойченко Н.М. Етичні цінності сучасної університетської освіти: філософська рефлексія. Автореферат дисертації...доктора філол. наук. Київ. 2016. 20 с.
3. Європейські цінності в українській освіті: виклики та перспективи : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Запоріжжя, 28-29 травня 2021) / за ред. О. Тупахіної. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 182 с.
4. Chernyakova, A. V., Pylypenko-Fritsak, N. A. (2021). Effective Cross-cultural Communication as a condition for adaptation of foreign students in the context of Strategy of Intercultural development of the Sity. Innovative pathway for the development of modern philological sciences in Ukraine and EU countries : Collective monograph. Vol. 2. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 317-336. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-031-5-42>
5. Simulation Games in Civic Education. (2007-2020). Retrieved from https://crisp-berlin.org/fileadmin/SIMULATIONS/Portfolios/CRISP_Portfolio_EN.pdf